

## СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Соня Тончева, д.оз.н.

Директор на Филиал Шумен

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов”- Варна  
Национален консултант по Здравни грижи

**Относно:** Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” в област 7 „Здравеопазване и спорт”; професионално направление 7.4, Обществено здраве 7.1., научна специалност „Управление на здравните грижи”.

Предвид решение от заседание на Факултетния съвет на Факултет „Обществено здравеопазване“ към МУ-Варна по протокол №132/27.11.2018 г., и със Заповед на Ректора на МУ-Варна № Р-109-642/03.12.2018г. съм определена за член на НЖ, а на основание Протокол №1/04.01.2019 съм избрана да дам становище относно дисертационния труд на тема: **„Подкрепящата роля на медицинската сестра за пациенти на хемодиализа (медико-социални аспекти)”**, за присъждане на ОНС „Доктор“ на **Теодора Тодорова Тодорова**, асистент в Катедра „Здравни грижи” към Факултет по обществено здраве и здравни грижи на Русенски университет „Ангел Кънчев”, докторант на самостоятелна подготовка към Катедра „Здравни грижи” в Медицински университет - Варна. Научен ръководител: проф. д-р Соня Тончева, д.оз.н. и научен консултант доц. д-р Добрин Паскалев, д.м.

Представени са всички необходими документи, предвидени в Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника към него и Правилника за развитие на научния състав в Медицински университет - Варна.

### 1. Оценка на актуалността на темата

Дисертационният труд на ас. Теодора Тодорова е изключително актуален във времето когато се търсят подходи за пълно удовлетворяване на потребностите на пациента и всички лечебни заведения съществуват в конкурентна среда. Ролята на медицинските сестри постоянно нараства и често пациентите оценяват престоя си в болничното заведение, вземайки предвид и взаимоотношенията с медицинските сестри, които са му оказвали здравни грижи. Глобална тенденция на заболяемостта през последните десетилетия е нейното хронифициране, което поставя пред медицинските сестри редица предизвикателства. Острото и хроничното бъбречно заболяване, ако не се лекуват, може да доведат до смърт за дни или седмици. Хемодиализното лечение поставя проблеми от най-различен характер, за решението на които от значение е прилагането на комплекс от грижи за пациентите. Докторантката оценява, че хемодиализното лечение поставя проблеми от най-различен характер, за решението на които от значение е прилагането на комплекс от здравни грижи, които могат да предоставят медицинските сестри: запознаване с новия режим и начин на живот; хранене съобразно спецификата на терминалното бъбречно заболяване (ТБЗ); грижи за

предложена от автора Програмата „Да живееш с хемодиализа“. На база обстойно проучен опит докторантката установява, че в другите страни има утвърдена практика при обучението на пациенти, започващи диализно лечение, като в процеса участва мултидисциплинарен екип, включващ не само медицински сестри, но и психолози, социални работници, терапевти, физиотерапевти и фармацевти.

Необходимостта от провеждането на обучителни сесии е потвърдена от проученото мнение на пациентите относно полезността на брошурата „Как да живеем с хемодиализно лечение“. Значителна част от тях отбелязват, че информацията, която им е предоставена, е напълно полезна (за 86,2% от ЕГ и за 60% от КГ). Високо оценена от болните е проведената Програма „Да живееш с хемодиализа“, при които донякъде са настъпили промени в извършването на обичайните ежедневни дейности (75,4%), други изцяло са променили режимът и начинът си на живот с ХД (20%), 78,5% от пациентите продължават да се придържат към правилата за диетичен режим. Резултатите, до които достига докторантката убедително доказват необходимост от обучителни сесии, които специално обучена медицинска сестра може да провежда с пациентите и близките. Сравнителния анализ на резултатите показва съществена статистическа разлика както по отношение енергичност ( $\alpha=0,002$ ), така и в качеството на живот ( $\alpha=0,001$ ).

В България липсва законов регламент относно дългосрочната грижа за хронично болните и дейностите, които трябва да извършват диализните медицински сестри. Придобиването на знания и умения за обгрижване на пациенти на ХД се придобиват в практиката на медицинските сестри в диализните отделения. Чрез проученото мнение на медицинските сестри докторантката доказва, че е необходима специалност „*Диализна медицинска сестра*“ (88,7 %).

Въпреки краткия период (1 месец) през който е проведен експеримента от ас. Годорова резултатите показват ползи от приложената Програмата - 20%от участниците изцяло са променили режима и начина си на живот с ХД. Ако прилагането на подобни обучителни сесии са регламентирани и се осъществяват системно, очертаната от автора подкрепяща роля на медицинската сестра би довело до по-добри резултати.

Доказаната чрез мнението на пациентите необходимост от подкрепящата роля на медицинската сестра, относно режим и начин на живот с ХД провокират авторката (*самата тя с богат опит като диализна сестра*) да разработи Алгоритми за сестрински дейности в ОДЛ за планови и спешни пациенти, като практически предлага начин да се стандартизират и да се повиши качеството на здравните грижи. Алгоритмите са основа за осъществяване на добра сестринска практика и представляват поредица от инструкции и стъпки за извършване на дейности, регламентират последователни действия и гарантират квалифицирано изпълнение на процедурите.

На базата на проведеното проучване и проведен експеримент ас. Теодора Годорова прави 9 извода, които са ясно и точно формулирани. Направени са **ПРЕПОРЪКИ** към Българската асоциация на професионалистите по здравни грижи, към медицинските университети, към болничното управление и към МЗ и МОН.

Дисертационният труд съдържа 176 стандартни страници и е умело структуриран в пет глави. Постигнат е добър баланс между отделните му части.

труд – две, от които са публикувани в специализирани национални издания, една публикация е в сборник и една е в чужбина, с което се надхвърлят изискванията за ОНС „Доктор”. Нямам критични бележки.

Считам за необходимо да споделя личните си впечатления от докторантката. Познавам много добре ас. Теодора Тодорова от времето когато тя беше студентка в магистърската програма по специалност „Управление на здравните грижи“ в МУ Варна. В последствие имам впечатления от работата ѝ като асистент в Катедрата по „Здравни грижи” в РУ „Ангел Кънчев“ и съм изключително удовлетворена от нейното израстване. Тя е силно мотивирана и успешно се утвърждава като преподавател на бакалаври от специалност „Медицинска сестра”. По характер е тиха, коректна, притежава умения за работа в екип, задълбочена в проблемите по които работи, инициативна и отзивчива към колегите. Тя е уважавана от студенти и със своята доброномереност печели вниманието и доверието на хората с които работи. За мене, като научен ръководител, беше истинско удоволствие да предам опита си, тъй като Теодора показва изключителна работоспособност, задълбоченост и стриктност в научната си дейност. Считам, че натрупаният опит в практиката и преподаването, работата ѝ като ръководител по здравни грижи са дали възможност тя да оцени правилно съществуващите проблеми, които стоят за решаване пред сестринското съсловие и с присъщата и деликатност да потърси адекватни решения за повишаване качеството на здравните грижи и повишаване имиджа на професията.

**В заключение:** Въз основа на професионалното развитие, научните и учебно-преподавателски постижения и съобразявайки се с критериите на Закона за развитие на академични съста в Република България, правилника към него и правилника за развитие на академичния състав в МУ - Варна, **убедено давам положително становище и предлагам на уважаемото Научно жури докторантката ас. Теодора Тодорова да придобие ОНС „Доктор” по научната специалност „Управление на здравните грижи”.**



31.01. 2019г.

проф. д-р Соня Тончева, д.оз.н